

DE BELEIDSOVEREENKOMST IN HET OMGEVINGSRECHT

De beleidsovereenkomst in het omgevingsrecht

Het juridisch statuut van de
bestemmingsplanovereenkomst

Steven VERBEYST

De beleidsovereenkomst in het omgevingsrecht
Het juridisch statuut van de bestemmingsplanovereenkomst
Steven Verbeyst

© 2022 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1527-2
D/2022/7849/131
NUR 823
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagontwerp: Danny Juchtmans / www.dsigngraphics.be
Omslagbeeld: Trzmiel / Shutterstock

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

DANKWOORD

Het schrijven van een doctoraat is een ambitie die ik jaren heb gekoesterd. Reeds tijdens het schrijven van mijn masterproef aan de VUB ervoer ik de zaligheid van het uitspitten van een bepaald onderwerp en voornamelijk om daar de tijd voor te krijgen. Mijn dank gaat dan ook uit naar mijn promotoren: prof. Steven Lierman en prof. Geert Bouckaert, die mij zes jaar geleden lieten weten dat ik aan de slag mocht als doctoraatsonderzoeker aan de KU Leuven. Mijn droomjob werd werkelijkheid.

Bijzondere dank ook aan de leden van de examencommissie: prof. Jacques Herbots, prof. Dorothy Gruyaert, prof. Frank van Ommeren, prof. Frederik Vandendriessche, prof. Bernard Tilleman, prof. Geert Bouckaert en prof. Steven Lierman, voor hun tijd en de aandachtige lezing van dit onderzoek.

Woorden schieten tekort om de rol van professor Steven Lierman in dit hele traject te omschrijven. Een druk bezette promotor die iedere keer weer op korte termijn tijd wist vrij te maken om samen te zitten en zaken te bespreken. Waar *peer reviewed* tijdschriften al lang tevreden zouden zijn met de kwaliteit van een artikel, was hij dat niet. “*Omdat we nóg beter kunnen!*” Een levensmotto dat hij vooropstelt in alles, zijn sportieve prestaties om maar een voorbeeld te noemen. Professor Lierman, beste Steven, het was mijn grootste plezier om voor en met u te mogen werken. Dat onze wegen elkaar nog vaak mogen kruisen.

Van september tot november 2021 was ik gastonderzoeker aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Dankzij professor Frank van Ommeren en Pim Huisman kreeg ik de kans om enkele maanden mee te draaien in het onderzoeksprogramma *Public Contracts: Law & Governance*. Plots zat ik tijdens de lunch aan tafel met de academische zwaargewichten die ik voorheen enkel kende van hun naam op de rug van boeken. Deze gesprekken gaven mij talloze inzichten in de Nederlandse (bestuursrechts)cultuur. Ik wil in het bijzonder Pim Huisman bedanken. Pim verdedigde zijn doctoraat in 2012 over de bevoegdhedenovereenkomst. Hij was steeds begaan met het vorderen van mijn doctoraat. We praatten uren over bevoegdhedenovereenkomsten. Oprechte dank Pim voor al jouw steun in dit onderzoek. Ik wil ook het Kooijmans Instituut van de VU bedanken voor de fellowship die de exorbitante Amsterdamse woonkosten enigszins kon verlichten. Mijn tijd in Nederland was niet enkel op academisch, maar voornamelijk ook op persoonlijk vlak een ervaring die ik nooit zal vergeten. En dat was nog maar het begin van mijn Nederlands avontuur. Vanaf september 2022 mag ik namelijk aan de slag als Universitair Docent bij de Vrije Universiteit Amsterdam. Ik kijk ontzettend uit naar dit nieuwe hoofdstuk.

De doctoraatsjaren waren voor mij een periode van ware zelfontplooiing. De universiteit bood de tijd, de omgeving en de collega's om mezelf opnieuw te ontdekken. Een tijd van kritisch nadenken, sensibilisering en zelfstandigheid. De afgelopen zes jaar stonden niet enkel in het teken van het doctoraat. Deze periode werd namelijk gekleurd door prachtige levensgebeurtenissen. Ik kocht en renoveerde een huis, was getuige op de trouw van mijn zus, kreeg twee fantastische nichtjes, begon een podcast met Pieter-Jan, spendeerde enkele maanden in Amsterdam, werd adoptievader van Caillou de poedel, maar belangrijkste van al ging ik samenwonen met Magali. Moeke en vake, jullie hebben mij de kansen gegeven om tot dit punt te komen. Nooit ben ik iets tekort gekomen. Integendeel, jullie hebben me steeds geprikkeld om verder te gaan. Niet enkel academisch, maar op zoveel andere vlakken. Als kind zijn deze zaken als vanzelfsprekend. Uiteraard brengen mijn ouders mij naar het voetbal, volleybal, muziekschool en vrienden die wat verder wonen. Uiteraard zitten ze met mij samen om maaltafels te overlopen, gaan ze naar het oudercontact en zijn ze bezorgd wanneer de punten wiskunde wat minder zijn, vragen ze mij niet om huishoudelijke taken te verrichten tijdens de examenperiode, helpen ze mij financieel en fysiek bij het aankopen en het renoveren van een huis. Maar deze zaken zijn niet vanzelfsprekend. Jullie hebben mij een kansrijk leven gegeven, waar ik voor altijd de vruchten van zal plukken. Ik ben jullie hier eeuwig dankbaar voor.

Ook onze maatschappij verdient een pluim. U moet weten dat ik de laatste vier jaar gefinancierd werd door het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek of ook wel: "*met mijn belastinggeld?!*" Geld dat we als maatschappij opzijzeten om studenten te vergoeden in de hoop dat ze later iets teruggeven. Een ontzettend nobel doel dat daadwerkelijk een verschil maakt. Ik engageer mij dan ook om terug te geven wat ik kan, om te beginnen in de vorm van wetenschapscommunicatie.

Maar de personen die de afgelopen zes jaren pas écht onvergetelijk maakten, zijn uiteraard de collega's. Stuk voor stuk vrienden voor het leven. Op de derde verdieping van de Nieuwe Valk wordt er naar deze periode ook wel verwezen als de gouden jaren. Er was zelfs sprake van een Zonnekoning als afdelingshoofd! Een sfeer van enthousiaste medewerkers die samen evenementen organiseerden en op vakantie gingen: New York, Londen, Amsterdam, Antwerpen, Namen, museumbezoeken, kerstmarkten, kerstbivakken, tig wandel- en fietstochten en nog zoveel meer toekomstige vakanties. Bedankt beste vrienden, voor alles. Door jullie fietste ik iedere dag met een lach naar het werk.

Magali, jouw naam verdient een centrale plaats in dit dankwoord. Jij was een onophoudelijke steun tijdens dit traject en niet het minst tijdens de laatste maanden van het onderzoek. Tijdens de lockdown deelden we dezelfde bureauruimte, waardoor de drempel heel laag was om jou te belasten met allerhande brainstormsessies. Jij ging hier steeds met veel enthousiasme in mee. Vele van de bevindingen van dit onderzoek heb ik te danken aan onze gesprekken. Ik kan bij jou met letterlijk alles terecht en ben eeuwig dankbaar voor al jouw steun en liefde.

Uiteraard wil ik ook iedereen bedanken die de tijd heeft genomen om delen van dit onderzoek inhoudelijk en taalkundig na te lezen. Niet het minst gaat mijn dank uit naar prof. Kurt Willems, Pim, Michelle, Pieter-Jan, Thomas, Magali, Ronald, Christophe, Simon en uiteraard de leden van de examencommissie.

Tevens oprechte dank aan Charlotte De Belie en Isabelle Van Dongen, die de publicatie van dit boek in goede banen hebben geleid.

VOORWOORD

Tussen het publiek- en het privaatrecht tekent zich vandaag geen harde grens af, maar een glijdende schaal van meer publiek- en minder privaatrecht naar meer privaat- en minder publiekrecht. Net zoals het vandaag onmogelijk is om het overheidsbegrip eenduidig vast te leggen, is ook het hedendaagse bestuurlijke optreden gekenmerkt door een combinatie van eenzijdig en meerzijdig overheids-handelen, van publiek- en privaatrechtelijke instrumenten.

Meer dan ooit is er nood aan onderzoek naar het wederkerig bestuursrecht en de optimale verhouding van eenzijdige en meerzijdige rechtsinstrumenten. Dit boek is het resultaat van het doctoraal onderzoek van Steven Verbeyst en komt tegemoet aan deze prangende behoefte aan theorievorming. Het geeft zo mee invulling aan een nieuw bestuursrecht, een bestuursrecht 2.0 dat een hernieuwd evenwicht betracht tussen publieke en private belangen.

De beleidsovereenkomst en in het bijzonder de bevoegdhedenovereenkomst is het instrument dat bij uitstek deze problematiek op scherp stelt. De overheid contracteert namelijk over de uitoefening van haar beleidsbevoegdheid. De bestemmingsplanovereenkomst in het omgevingsrecht is hierbij niet toevallig de ideale casuspositie. Enerzijds is het een middel om private actoren op een efficiënte manier te engageren met het oog op bestemmingswijzigingen die het algemeen belang vereisen. Anderzijds is het omgevingsrecht gekenmerkt door publiekrechtelijke procedures en klassieke instrumenten zoals structuurplannen, bestemmingsplannen en vergunningen, waarin de afweging van omgevingsrechtelijke belangen en belangen van derden centraal staan. Deze waarborgen mogen dus geenszins worden uitgehold of terzijde geschoven. Het spanningsveld tussen privaatrecht en publiekrecht kan moeilijk groter zijn.

De auteur onderwerpt de ganse levensloop van de bestemmingsplanovereenkomst aan een grondige en kritische analyse: de geldigheid en de totstandkoming, de uitvoering en de beëindiging. Ook de nietigheid en de rechtsbescherming ont-snappen niet aan zijn fileermes. Steven Verbeyst identificeert de sterktes en de zwaktes van het Belgische juridische kader en doet concrete aanbevelingen opdat de bestemmingsplanovereenkomst als volwaardig beleidsinstrument kan fungeren. Zijn toetsstenen hierbij zijn de rechtszekerheid, de proportionaliteit en de effectiviteit.

Het Nederlandse recht kende in vergelijking met het Belgische minder schroom om de bevoegdhedenovereenkomst te erkennen. Doorheen het ganse boek neemt de promovendus de lezer ook mee in het Nederlandse verhaal. Hij komt hierbij bijzonder beslagen op het ijs. Hoewel het Nederlandse recht op meer dan één plaats inspiratie biedt voor zijn theorievorming, wijst Steven ook daar de zwakke plekken aan en uit hij meer dan eens gefundeerde kritiek. Een studieverblijf aan de bron van de Nederlandse theorievorming over de bevoegdhedenovereenkomst, namelijk in het team van onder meer Frank van Ommeren en Pim Huisman aan de Vrije Universiteit Amsterdam, hebben de promovendus zonder meer toegelaten om de puntjes op de i te zetten. Van een onbezonnen *legal transplant* is dus allerminst sprake.

Dit boek zal zowel de beleidsmaker, de rechtspraktizijn als de wetenschapper kunnen bekoren en belooft nog lang een baken te zijn voor beleid, rechtspraak en toekomstig onderzoek.

Prof. dr. Geert BOUCKAERT

Prof. dr. Steven LIERMAN

INHOUD

<i>Dankwoord</i>	v
<i>Voorwoord</i>	ix
<i>Lijst met afkortingen</i>	xxi

DEEL I.

INLEIDING

Hoofdstuk 1.

Context en stand van zaken	3
---	---

Hoofdstuk 2.

Onderzoeksdoelstellingen	11
---------------------------------------	----

I. Onderzoeksvragen	11
II. Onderzoeksdoelstellingen	11
§ 1. Premisse en hypothesen	11
§ 2. Impact van het onderzoek	12

Hoofdstuk 3.

Methodologie	15
---------------------------	----

I. Descriptief-evaluatief onderzoek	15
II. Vergelijkend-descriptief onderzoek	16
III. Evaluatief-normatief onderzoek	18
IV. België als federale staat	19
V. Toekomstig recht	19

DEEL II.

BEGRIPSOMSCHRIJVING VAN DE BELEIDSOVEREENKOMST

Hoofdstuk 1.

Inleiding	25
------------------------	----

Hoofdstuk 2.

Contractualisering van het overheidsoptreden	27
---	----

I. Beleidsovereenkomst als horizontaal bestuursinstrument	27
---	----

II.	Falend unilateraal overheidsoptreden	28
	§ 1. Gedaanteverandering bij de burger	28
	§ 2. Gedaanteverandering bij de overheid	30
III.	Voordelen van een meezijdig overheidsbeleid	31
IV.	Schaduwzijde van het contractueel overheidsoptreden	35

Hoofdstuk 3.

	Wat is een beleidsovereenkomst?	37
--	--	----

I.	Definities	37
II.	Verschillende soorten beleidsovereenkomsten	40
	§ 1. Algemeen	40
	§ 2. Benoemde en onbenoemde beleidsovereenkomsten	41
	§ 3. Beleidsovereenkomsten naar inhoud en finaliteit	46
	A. Bevoegdhedenovereenkomsten	46
	B. Beleidsovereenkomsten <i>sensu stricto</i>	56
	C. Bestuursconvenanten	60
III.	Nederlandse privaatrechtelijke, publiekrechtelijke en gemengde overeenkomsten	61
IV.	Andere categorieën van beleidsovereenkomsten	66
V.	Eigen definitie van verschillende beleidsovereenkomsten	67
	§ 1. Beleidsovereenkomst (<i>sensu lato</i>)	67
	§ 2. Bevoegdhedenovereenkomst	69
	§ 3. Bestemmingsplanovereenkomst	71

Hoofdstuk 4.

	Theorie van het administratief contract	73
--	--	----

Hoofdstuk 5.

	Conclusie	89
--	----------------------------	----

DEEL III.

GELDIGHEID VAN DE BEVOEGDHEDENOVEREENKOMST

Hoofdstuk 1.

	Inleiding	95
--	----------------------------	----

Hoofdstuk 2.

	Mogelijkheid voor de overheid om contractueel op te treden	97
--	---	----

I.	Inleiding	97
II.	Uitdrukkelijke machtiging om contractueel op te treden	97
III.	Ontbreken van uitdrukkelijke machtiging om contractueel op te treden	98

§ 1. Inleiding	98
§ 2. Argumenten voor de algemene contractuele handelings- bekwaamheid van de overheid	98
§ 3. Argumenten tegen de algemene contractuele handelings- bekwaamheid van de overheid	102
A. Toegewezen aard van de bevoegdheden van de Koning	102
B. De “natuurlijke weg” van het bestuur	105
C. Waarom dan een specifieke wettelijke machtiging om contractueel op te treden?	106
D. Beginsel van de veranderlijkheid (van de openbare dienst)	106
E. Verschillende rechtsbescherming	107
F. En toch	107
§ 4. Wettelijke en decretale uitsluiting om contractueel op te treden	108

Hoofdstuk 3.

Tweewegenleer	111
I. Inleiding	111
II. Niet handelen in strijd met een dwingende positiefrechtelijke regeling	113
III. Niet handelen in strijd met de publiekrechtelijke algemene rechtsbeginselen	115
IV. Eigen bevoegdheid en bevoegdheid van andere overheden niet miskennen	129
V. Doorkruisingsleer?	132

Hoofdstuk 4.

Inperking van de (kern van de) discretionaire bevoegdheid	137
I. Probleemstelling	137
II. Evolutie in de adviespraktijk van de Raad van State	140
III. Evolutie in de rechtsleer	141
IV. Schadevergoeding	148
V. Situatie in Nederland	148

Hoofdstuk 5.

Overeenkomst met verordenende kracht	153
I. Inleiding	153
II. Enkele voorbeelden	153
III. Argumenten tegen de overeenkomst met verordenende kracht	157
§ 1. Algemene kritiek	157
§ 2. Denaturatie van de overeenkomst	161
§ 3. Contractuele delegatie van normerende bevoegdheid	163
§ 4. Impact op de bevoegdheid van de Raad van State	163

Hoofdstuk 6.

Verenigbaar met de doelstelling van de ruimtelijke ordening. 165

I.	Inleiding	165
II.	Artikel 1.1.4 VCRO, het doelstellingenartikel.	166
III.	Aanwezigheid van een individueel belang.	167
IV.	Moment(en) van de gelijktijdige afweging van de ruimtelijke behoeften . .	169
	§ 1. Inleiding.	169
	§ 2. Arrest <i>Peeters</i>	170
V.	Wat met de overeenkomst voorafgaand aan de planprocedure?	174
	§ 1. Arrest <i>Peeters</i>	174
	§ 2. Resultaats- en inspanningsverbintenissen.	175
	A. Inleiding.	175
	B. Arrest <i>Peeters</i>	181
	C. Rb. Brussel 16 juni 2017 (<i>RUP Administratief Centrum</i>)	185
	D. Rb. Brussel 15 november 2021 (<i>RUP Heirweg</i>).	186
VI.	Contractueel ten laste nemen van de plankosten.	188
	§ 1. Inleiding met een blik op Nederland.	188
	§ 2. Rb. Brussel 16 juni 2017 (<i>RUP Administratief Centrum</i>)	192
	§ 3. Vermoeden dat het private belang primeert	194
	§ 4. Wat met de overname van de plan-MER-verplichtingen?	196
	§ 5. Wat als de vergoeding niet louter kostendekkend is?	198
VII.	Absolute nietigheid wegens ongeoorloofde oorzaak of ongeoorloofd voorwerp?	198
	§ 1. Inleiding.	198
	§ 2. Doelstellingenartikel van openbare orde	199
	§ 3. Ongeoorloofde oorzaak.	202
	§ 4. Ongeoorloofd voorwerp	204
	§ 5. Toegepast op het doelstellingenartikel	207
	A. Ongeoorloofde oorzaak	207
	B. Ongeoorloofd voorwerp.	211
	C. Zijn de ongeoorloofde oorzaak en machtsafwending twee kanten van dezelfde medaille?	213

Hoofdstuk 7.

Conclusie. 215

DEEL IV.

UITVOERING EN BEËINDIGING VAN DE BEVOEGDHEDEN-
OVEREENKOMST**Hoofdstuk 1.**

Inleiding	225
------------------------	-----

Hoofdstuk 2.

Blik op Nederland	227
--------------------------------	-----

I.	Bindende kracht van de bevoegdhedenovereenkomst.....	227
§ 1.	Dualiteit in de binding	227
§ 2.	Binding in het publiekrechtelijk luik.....	228
§ 3.	Binding in het privaatrechtelijk luik.....	238
II.	Afdwingbaarheid van de verbintenissen	240
§ 1.	Rechtsmachtsverdeling	240
§ 2.	Uitvoering in natura	244
§ 3.	Schadevergoeding	248
A.	Rechtsgrond.....	248
B.	Schadevergoeding wegens onrechtmatige (overheids)daad....	248
C.	Schadevergoeding wegens wanprestatie	249
D.	Schadevergoeding wegens miskennis van het vertrouwens- beginsel.....	251
E.	Omvang van de schadevergoeding.....	254
§ 4.	Onvoorziene omstandigheden.....	255
III.	Gewijzigde politieke samenstelling.....	258
IV.	De in gebreke blijvende (privaatrechtelijke) contractspartij van de overheid	261

Hoofdstuk 3.

Bindende kracht van de bevoegdhedenovereenkomst	263
--	-----

I.	Inleiding	263
II.	Dualiteit of flexibiliteit in de binding?	263
III.	Flexibiliteit als geldigheidsvoorwaarde?	266

Hoofdstuk 4.

Afdwingbaarheid van de verbintenissen	271
--	-----

I.	Rechtsmachtsverdeling	271
II.	(Gedwongen) uitvoering in natura	274
§ 1.	Inleiding.....	274
§ 2.	Beperkte rechtsleer over de (gedwongen) uitvoering in natura....	277
§ 3.	Verschillende gedaantes van de gedwongen uitvoering in natura van de bevoegdhedenovereenkomst.....	278

§ 4. Begrenzungen aan de gedwongen uitvoering in natura	279
A. Scheiding der machten	279
B. Uitvoering in natura in strijd met algemeen belang	289
§ 5. Is de (gedwongen) uitvoering in natura überhaupt nog realistisch?	292
III. Herstel van de schade	294
§ 1. Algemeen	294
§ 2. Uitvoering in natura is niet langer mogelijk	299
§ 3. Aannemen van een besluit dat in strijd is met wat contractueel werd overeengekomen	303
§ 4. Eenzijdige wijziging of opzegging van de overeenkomst	305
A. Inleiding	305
B. Wel clause houdende eenzijdige wijziging en opzegging alsook een schadevergoedingsclause	305
C. Geen clause houdende eenzijdige wijziging en opzegging en geen schadevergoedingsclause	306
D. Wel clause houdende eenzijdige wijziging en opzegging, maar geen schadevergoedingsclause	307
IV. Schadevergoeding wegens onrechtmatige overheidsdaad	312
V. Overmacht	317
§ 1. Algemeen	317
§ 2. Overmacht en de bestemmingsplanovereenkomst	319
VI. Impresieeleer	322
VII. De in gebreke blijvende (privaatrechtelijke) contractspartij van de overheid	324

Hoofdstuk 5.

Impact op de onpartijdigheid van het bestuur	329
I. Inleiding	329
II. Beginsel van behoorlijk bestuur	329
III. Persoonlijke en structurele onpartijdigheid	331
IV. Bewijslast	333
§ 1. <i>Actori incumbit probatio</i>	333
§ 2. Collegiale organen	333
V. Toepassing op organen van het actief bestuur in het omgevingsrecht	334
§ 1. Adviesorganen	334
§ 2. Beslissingsorganen	338
VI. Grenzen aan het onpartijdigheidsbeginsel	340
VII. Contractuele binding	342
§ 1. Inleiding	342
§ 2. Bespreking van enkele casusgevallen van de Belgische Raad van State	344
A. Inleiding	344

B. Het arrest <i>Uplace</i>	345
C. Het arrest <i>Orye</i>	349
D. Het arrest <i>Peeters</i>	351
E. Het arrest <i>Novus</i>	353
§ 3. Blik op Nederland	354
A. Inleiding	354
B. Toelaatbaarheid van de inspanningsverbintenis	356
C. Toelaatbaarheid van de resultaatsverbintenis	363
D. Tussenconclusie	367
§ 4. Elementen die een impact hebben op de onpartijdigheid	368
A. Inleiding	368
B. Aan- of afwezigheid van een georganiseerd bestuurlijk beroep met devolutieve werking	369
C. Inhoudelijke resultaatsverbintenis	370
D. Procedurele resultaatsverbintenis	375
E. Inspanningsverbintenis en <i>gentlemen's agreement</i>	376
F. Controle op de belangenafweging	379
G. Het ten laste nemen van de plankosten	384
H. Schadevergoedingsclausule	387
I. Het vrijwillige karakter van de aangegane verbintenis	390
J. Combinatie van voorgaande elementen	391

Hoofdstuk 6.

(Eenzijdige) beëindiging van de overeenkomst	393
I. Inleiding	393
II. Eenzijdig beëindigingsrecht van de overheid	394
III. Formeel afstand nemen van de overeenkomst?	397

Hoofdstuk 7.

Conclusie	399
---------------------	-----

DEEL V.

NIETIGE BEVOEGDHEDENOVEREENKOMST EN RECHTS- BESCHERMING

Hoofdstuk 1.

Nietige bevoegdhedenovereenkomst	409
I. Inleiding	409
II. Soorten nietigheden	409
§ 1. Nietigheid versus vernietigbaarheid	409
§ 2. Relatieve versus absolute nietigheid	411

§ 3. Gehele versus gedeeltelijke nietigheid.....	415
A. België.....	415
B. Nederland.....	418
III. Nietigheidsgronden.....	420
IV. Resultaat van de vernietiging.....	421
§ 1. Einde van de contractuele binding.....	421
§ 2. <i>Restitutio in integrum</i>	424
A. Inleiding.....	424
B. Verbintenis van de planautoriteit.....	429
C. Verbintenis van de contractspartij van de overheid.....	437
§ 3. Impact op de eenzijdige bestuurlijke rechtshandeling.....	438
§ 4. Aanvullende schadevergoeding.....	440
§ 5. Burgerlijk recht dat voortvloeit uit de nietigheid?.....	440
Hoofdstuk 2.	
Rechtsbescherming.....	447
I. Inleiding.....	447
II. Beslissing van de overheid tot het aangaan, het goedkeuren of het bekrachtigen van de bevoegdhedenovereenkomst.....	448
§ 1. Inleiding.....	448
§ 2. Wie kan optreden tegen de afsplitsbare rechtshandeling?.....	450
A. Algemeen.....	450
B. Niet-gekozen kandidaat voor de bevoegdhedenovereenkomst... ..	450
C. Derde omwonende.....	453
§ 3. De (complexe) situatie in Nederland.....	457
A. Oplostheorie versus <i>acte détachable</i>	457
B. Besluit dat aanvechtbaar is bij de bestuursrechter of de burgerlijke rechter?.....	458
III. Bevoegdhedenovereenkomst.....	461
§ 1. Situatie in België.....	461
A. Algemeen.....	461
B. Impact van de vernietigde afsplitsbare rechtshandeling?.....	466
§ 2. Situatie in Nederland.....	469
IV. Uitvoering van de bevoegdhedenovereenkomst.....	473
§ 1. Inleiding.....	473
§ 2. Openbaar onderzoek.....	473
§ 3. Bestuurlijk beroep en toezicht.....	476
§ 4. Jurisdictioneel beroep.....	477
A. Situatie in België.....	477
B. Situatie in Nederland.....	487

Hoofdstuk 3.

Afstand van recht op beroep – afstandsclausule – monddoodclausule	495
I. Inleiding	495
II. Situatie in Nederland.	495
III. Situatie in België.	500
§ 1. Bestuursrecht	500
§ 2. Privaatrecht	504
§ 3. Conclusie voor de bevoegdhedenovereenkomsten	505

Hoofdstuk 4.

Niet-tijdig nemen van het besluit.	507
I. Situatie in Nederland.	507
II. Situatie in België.	508

Hoofdstuk 5.

Bekendmaking en openbaarheid van bestuur.	511
I. Inleiding	511
II. Situatie in Nederland.	511
§ 1. Inleiding.	511
§ 2. Beslissing tot het aangaan van de bestemmingsplanovereenkomst . . .	515
§ 3. De bestemmingsplanovereenkomst	517
§ 4. Het bestemmingsplan	520
III. Situatie in België (Vlaanderen)	521
§ 1. Inleiding.	521
§ 2. Beslissing tot het aangaan van de bestemmingsplanovereenkomst . . .	529
§ 3. De bestemmingsplanovereenkomst	531
§ 4. Het bestemmingsplan	534

Hoofdstuk 6.

Worden de belangen van derden voldoende gewaarborgd?	537
---	------------

Hoofdstuk 7.

Conclusie.	545
I. Inleiding	545
II. Conclusie over de rechtsbeschermingsregeling	545
III. Conclusie over de toegang tot bestuursdocumenten	549
IV. Worden de rechten van derden voldoende beschermd?	550

DEEL VI.

ALGEMEEN BESLUIT

I.	Algemeen.	559
II.	De beleidsovereenkomst in het omgevingsrecht is juridisch mogelijk, maar onder bepaalde voorwaarden.	559
III.	De beoordeling van de onpartijdigheid van het bestuur vereist een samenlezing van de aangegane verbintenissen en de bestuurlijke belangenafweging	564
IV.	De bestemmingsplanovereenkomst is een volwaardig beleids- instrument voor de overheid in het omgevingsrecht	567
	Beknopte bibliografie.	571

LIJST MET AFKORTINGEN

BW	Burgerlijk Wetboek
BWHI	Bijzondere wet tot hervorming der instellingen
BPA	Bijzonder plan van aanleg
BUPO-Verdrag	Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
DABM	Decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid
DRO	Decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening
EU-Handvest	Handvest van de grondrechten van de Europese Unie
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
Gecoro	Gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening
Gw.	Grondwet
Procoro	Provinciale commissie voor ruimtelijke ordening
RUP	Ruimtelijk uitvoeringsplan
RvS	Raad van State
RvS-Wet	Gecoördineerde wetten op de Raad van State
VCRO	Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
WER	Wetboek van economisch recht
WIB 1992	Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992
WVV	Wetboek van vennootschappen en verenigingen

